

Slutrapport för Andra chansen

Grundprojektet 2009-2011
Uppgraderingen 2012

Johan Furenborn

2. **a** n s e n c h a n s e n

2013

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

*arbete och nya möjligheter
för alla*

Sammanfattning.....	3
Resultat.....	3
Projektets resultat	4
Syfte och mål med projektet	8
Arbetsätt	11
Deltagande aktörer i projektet.....	13
Jämställdhetsintegrering	14
Regionala prioriteringar.....	14
Spridning och påverkan	14
Extern utvärdering	15
Aquila Spa som utvärderade uppgraderingen under 2012 skriver i sin analys:.....	16
I utvärderingen från 2009-2011 skriver Isis kvalitetsinstitut en forskningsrapport:.....	17
Egen utvärdering	19
Kommentarer och tips	19
Kontaktpersoner	20

SLUTRAPPORT

SAMMANFATTNING

Syftet med projektet var att i samverkan mellan kommunala aktörer utveckla en modell för hållbara lösningar för målgruppen att etablera sig på arbetsmarknaden via studier o/e praktik. Målgruppen var ungdomar mellan 16-20 år som inte arbetade eller studerade. De rekryterades från det kommunala informations- och uppföljningsansvaret samt även direkt från gymnasieskolorna när eleverna var på väg att hoppa av. Metoderna i projektet byggde på erfarenheter från tidigare genomförda framgångsrika projekt och verksamheter för unga vuxna i Uppsala. Genom ökad samverkan inom kommunen kunde nya modeller och arbetssätt utvecklas och etableras som möjliggjorde för målgruppen att inträda/återinträda i gymnasieskolan samt även för att underlätta en etablering i arbetslivet.

Generellt har det varit två inriktningar av verksamheten, en preventivinriktning på Linnégymnasiet och Uvengymnasiet för att motverka avhopp och en inriktning S:t Olofsgatan som arbetat med de som redan lämnat gymnasieskolan. Det var varit 70 ungdomar i snitt på S:t Olofsgatans verksamhet och ungefär 10 ungdomar per verksamhet på gymnasieskolorna.

RESULTAT

Andra chansens verksamhet har blivit ett bra verktyg i arbetet med "drop-outs" från gymnasieskolan. Vi vet idag att i medeltal 80 ungdomar per år i Uppsala behöver ha det vi har erbjudit och att de har utvecklats av det. Projektet har arbetat fram och använt metoder som stärkt, utvecklat och bildat deltagarna. Och de har tack vare detta fått tillbaka tron på sig själva och sin framtid. Dessutom har de fått kunskaper och många av deltagarna har tagit fina betyg. Samverkan mellan myndigheter i Uppsala har också utvecklats under projektiden.

Resultaten har utvärderats av två oberoende utvärderingsföretag, Aquila Spa och Isis Kvalitetsinstitut. Båda utvärderingarna bekräftar de goda resultaten och kvaliteten som personalen försökt ge och deltagare i projektet känt att de fått.

Utifrån resultaten och behov i kommunen har Andra chansen implementerats i kommunen och blivit en ordinarie verksamhet. Den implementerade verksamheten är utformad och genomförd på samma sätt som projektet var upplagt under uppgraderingen som genomfördes 2012. Därför har en ny tjänst med en jobbcoach inom gymnasieskolan etablerats efter projektet.

PROJEKTETS RESULTAT

PROBLEM OCH BEHOV

I Eu-kommissionens strategi för tillväxt "EU 2020" är minskade avhopp från skolan ett prioriterat område, och till år 2020 är målet att halvera avhoppet. 2009 var det 192 ungdomar mellan 16-19 år som tillhörde det kommunala uppföljningsansvaret i Uppsala kommun, enligt en rapport från Centrum för vuxnas lärande (CVL). Det betyder att det var 192 ungdomar i Uppsala kommun i åldern 16-19 år som inte arbetade eller studerade 2009. CVL har uppdraget att sköta informations- och uppföljningsansvaret i Uppsala. CVL har sett tidigare att ungdomar faller ur strax innan eller i början av aktiviteter eller undervisning som man kommit överens om enligt det kommunala uppföljningsansvaret.

Gymnasieskolan har haft det svårt att klara av att organisera sin verksamhet så att alla elever får det stöd de behöver för att klara av sin skolgång. 2008 hoppade till exempel 87 elever av sin gymnasieutbildning i Uppsala.

Samverkansarbetet runt målgruppen mellan olika myndigheter var före projektiden inte formaliserat och det behövde utvecklas.

För ungdomar i målgruppen fanns det ingen verksamhet som erbjöd en anpassad studiemiljö där man kunde läsa gymnasiekurser och/eller praktisera på en arbetsplats. Det har heller inte funnits någon förberedande verksamhet för behöriga gymnasieelever som behövt "arbetsträna" inför sina heltidsstudier. Därför har inte så många ungdomar som befunnit sig under det så kallade "kommunala informations- och uppföljningsansvaret" innan projektet gjort ett återinträde och börjat studera i gymnasieskolan.

AMBITIONER ATT GÖRA SKILLNAD

Projektet har varit en experimentverkstad för att utveckla miljöer för lärande, detta är en av de viktigaste frågorna att lösa för att nå målen i Eu2020- hur skapar vi en miljö där de som misslyckats vågar försöka igen och de utan hopp får möjligheter att lyckas? För deltagarna som många gånger misslyckats i traditionella skolmiljöer, har projektet lyckats skapa en annorlunda lärandemiljö som varit en viktig faktor som i hög grad bidragit till att ungdomarna kunnat lyckas.

Projektet ville också testa att erbjuda undervisning till de som vänt skolan ryggen, detta enbart eller i kombination med praktik. För gymnasiestuderande har detta inte varit möjligt tidigare i Uppsala. För att göra detta och för att kunna erbjuda olika varianter av verksamhet från ren undervisning till ren praktik eller i kombination, har projektet haft ett multikompetent team av personal. Och vi har sett att erbjuda undervisning på rätt sätt är positivt för ungdomarna och deras utveckling.

Gruppen av ungdomar som inte klarar gymnasiet har blivit synliggjord a projektet, idag vet vi vad de behöver och hur många de är i Uppsala. Det är med på agendan både på en politiska styrande nivån i kommunen men även på den lokala skolnivån.

Samarbeten har utvecklats och ett formaliserat nätverk mellan gymnasieskolorna med Introduktionsprogram växer nu fram i Uppsala. Roten till detta nätverk kommer ifrån projektet. Dessutom har man från politiskt håll börjat skapa ett övergripande nätverk för de verksamheter som arbetar med ungdomar från 20 år och äldre, med särskilda behov. Projektet har fört fram behovet av detta nätverk och nu arbetar man från politiskt håll med frågan, genom att allokera resurser och samla in information om vilka verksamheter som kan komma att delta.

I och med småskaligheten i projektet, med ett tak på 70 deltagare och små studiegrupper med maximalt 10 ungdomar i varje och gott om personal har projektet lyckats skapa en miljö där ungdomarna kan utvecklas. Vi har kunnat se och bemöta varje deltagare utifrån dennes behov, detta är omöjligt i den industriella skolans kunskapsfabriker. Ungdomarna har befunnit sig i ett sammanhang och för de med en vacklande psykisk hälsa har vår miljö och vårt bemötande inneburit ett läkande, vilket varit en viktig förutsättning för att inlärning skulle kunna ske.

Genom att flera professioner möts har en korsbefruktning över yrkesgränserna skett, vilket i sig har bidragit till att utveckla arbetssätten i projektet.

Under uppgraderingen 2012 har vi även arbetat transnationellt med våra ungdomar, vi har besökt Estland, Portugal och Spanien. Alla resorna gjordes i samarbete med de olika enheter som varit med i projektet, och vid samtliga resor har vi besökt skolor och träffat ungdomar. Det har dels skapat förståelse för hur ungdomar har det i Europa, och även gett de ungdomar som följt med ett perspektiv på sin egen situation och bidragit i

flera fall till att de utvecklats både under och efter resan. För många av de deltagare som följde med var resan första gången de reste utomlands och lämnade sin familj och kompisar hemma. Detta gav dem en möjlighet att utveckla sina roller och beteenden och det var många av resenärerna som växte på ett inre plan när de var i en annan kontext.

Resan gav deltagarna också ett bevis på att personalen tror på dem och att de är värda något, vilket kan vara av stor vikt när ungdomar arbetar med att sig själva.

FÖRSLAG PÅ LÖSNINGAR OCH RESULTAT

För att fler elever skall kunna klara av sina gymnasiestudier behövs ett komplement till den traditionella gymnasieskolan. Komplementet är en småskalig verksamhet med ett bemötande som utgår från ungdomen och dennes behov. Om man gör ett skräddarsytt individuellt upplägg och att de deltagande ungdomarna själva äger sin plan, så får man en funktionell flexibel lösning för de ungdomar som ramlat ur gymnasieskolan. Och vi har visat att den ovan beskrivna modellen som använts i Andra chansen har en hög verkningsgrad och mycket nöjda deltagare. Att erbjuda ungdomar som hoppat av gymnasiet studier ibland tillsammans med praktik utifrån elevens egen planering, har visat sig vara en framgångsrik modell. Ungdomarna har i projektet kunnat förändra sitt dagliga innehåll mellan skola och praktik utan att behöva byta verksamhet eller riskerat fastna i köer och väntetider, vilket har gett goda resultat. Vi har också erbjudit support till ungdomarna: från kurativa samtal och specialpedagogik till träning och fritidsaktiviteter. Detta har skapat en läkande miljö som möjliggjorde återhämtning och även utveckling. Vi har även kunnat "hålla" i dem med bristande närvaro av olika anledningar, och arbeta med att utveckla relationen för att ur den kunna starta närvaro som leder till utveckling av deltagarna. Studierna har varit väldigt populära och gett god frukt i form av betyg vilket varit ett oväntat resultat. Dessutom har arbetsätten på Linnégymnasiet visat att man kan minska antalet avhopp från en skola. Specialpedagogen som haft i uppgift att förhindra avhopp har hittat vägar att skapa kommunikation mellan skola och elev för att på så sätt bygga över de klyftor som funnits.

Sammanfattningsvis kan man säga att projektet visar hög måluppfyllelse och har också upplevts som mycket bra av de ungdomar som ingått. Även personalen anser att de genom projektet lyckats med att möta målgruppens behov, vilket gör projektet lyckat ur flera aspekter.

PÅVERKAN OCH GENOMSLAG

På individnivå har projektet haft stor påverkan, många deltagare vittnar om den förändring som Andra chansen inneburit, att de gått från utanförskap till att vara inkluderade. Detta syns framförallt i de båda externa utvärderingar som vi gjort av projektet, både i enkäterna och i djupintervjuerna finns stark evidens för detta. I utvärderingsenkäten har 84 procent deltagarna tyckt att Andra chansen påverkat deras vardag positivt, vilket visar på den stora påverkan som projektet haft på individuell nivå.

Studieresultaten visar också att påverkan skett, många betyg är satta, vilket de inte skulle ha varit utan Andra chansen. Dessutom har ett antal ungdomar gått till arbete med hjälp av projektet.

På en lokal organisationsnivå har gymnasieskolan fått fler elever och en ny enhet vid Uvengymnasiet har etablerats i och med att projektet implementerats. En tjänst som jobbcoach har tidigare inte funnits i Uppsala kommuns gymnasieskola och den är ett resultat av den påverkan som projektet haft. Dessutom har samarbetsformer utvecklats mellan de olika verksamheter som medverkat i projektet. Det har lett till att ungdomar har kunnat hamna rätt i organisationen och vid behov av förändringar hos deltagarna så har de kunnat förflyttas snabbt och enkelt.

Det har dessutom höjt kunskapsnivån inom gymnasieskolan i Uppsala om hur man kan arbeta med de problem som leder till att ungdomar hoppar av skolan. På Linnégymnasiet har man insett behovet av att ha en i personalen som arbetar aktivt med att stoppa avhoppet, och har därför ordnat så att den tjänsten är kvar efter projekttiden.

På system- och strukturnivå så har numera strömmen av ungdomar förändrats, istället för att som det var innan projektet, i stort sett bara kunna hoppa av från gymnasieskolan för att sedan hamna under informations- och uppföljningsansvaret, kan man nu växla ned och klara av en del studier. Dessutom har man från den nämnd som styr gymnasieskolan i Uppsala insett att insatser som Andra chansen behövs, och gruppen avhoppare och deras behov och möjligheter har blivit ådagalagda av projektet. Och det nätverkande som inletts under projektet kommer att fortsätta utvecklas och formaliseras efter projektets avslutande.

I det externa har projektet visat upp våra lösningar med studier/praktik för avhoppare och via konferenser, möten och besök spridit våra metoder och arbetssätt. Det har varit besökare främst från Mälardalsregionen men även från Öresundsregionen i söder och upp till Luleå i norr. Besökarna har haft både beslutande såväl som utförande arbeten inom områdena arbetsmarknad och skola.

Även internationellt har vi förmedlat våra resultat och påverkat, trots att det inte stod med i den ursprungliga projektplanen men detta kom in i projektplanen under uppgraderingen 2012. Det har varit påverkan på organisatorisk nivå, där personal från både Spanien och Estland besökt oss. Spanjorerna hade ett informationsöverförande projekt Prewrite, och de besökte oss flera gånger för att dra lärdomar ur vårt projekt.

Dessutom var vår projektledare med på en spridningskonferens som de höll i Lora del Rio. Deltagare i Prework projektet var både de som arbetade på golvet med frågorna och tjänstemän som arbetade med frågorna på en mer aggregerad nivå till styrande politiker.

De Estniska jobbskuggorna var med oss under veckas tid för att hitta verktyg som de kunde ta med hem till sin verksamhet. Ifrån Estland kom personal från olika Youthcenters och de följde vårt dagliga arbete. Det var totalt 5 stycken "skuggor" som var här en vecka i var. Vi gjorde även internationellspridning när vi var i Warszawa på ett transnationellt partnersök inför vår uppgradering. Där var det främst projektfolk inom ESF-sfären som vi träffade, målet var att hitta eventuellt hitta transnationell samarbetspartner till uppgraderingen.

SYFTE OCH MÅL MED PROJEKTET

PROJEKTMÅL

Deltagarna ska efter projektet ökat sin motivation för studier och arbete och ökat sin anställningsbarhet genom att ha en tydlig planering för studier eller arbete.

Gymnasieskolan ska ta emot fler från det kommunala uppföljningsansvaret för ungdomar mellan 16-19 år än man gör idag och ha färre avhopp än man har idag.

Dessutom har projektet haft ett samverkansmål som varit fokuserat på att utveckla samverkan mellan myndigheter som arbetar med deltagarna i och utanför projektet.

Under uppgraderingen 2012 togs även transnationalitet med i projektmålen.

KVANTITATIVA MÅTT

Totalt under projekttiden inklusive uppgraderingen har det varit 268 unika deltagare i projektet. Könsfördelningen har varit 60 % kvinnor och 40 % män, vilket är det omvända mot vad det hade planerats. Alla deltagare var inskrivna i gymnasieskolan, antingen på Individuelltprogram under 2009-2011 eller introduktionsprogrammet Individuellt alternativ under 2012. Under den första projekttiden 2009-2011 sattes 66 betyg och 60 % av dom var på Vg nivå eller högre.

Transnationellt har vi gjort 3 resor med deltagare och en utan. På resorna har vi haft totalt 30 platser för deltagare och 13 för personal. I gruppen personal räknas även en förälder som var med på resan till Sevilla för att assistera sitt barn. Totalt har vi gjort 222 transnationella resdagar, varav deltagarna gjorde 155 resdagar.

KVALITATIVA MÅTT

Vår utvärderare under grundprojektiden¹ har bland annat mätt deltagarnas nöjdhet med projektet, som ett kvalitetsmått, och de är mycket nöjda med projektet, på en skala mellan 1-4 där 4 är absolut nöjd och 1 är absolut missnöjd har projektet fått 3,36 i snitt. Detta kvalitetsindex är mycket bra medtanke på att deltagarna har ett misslyckande bakom sig och ofta vänt skolan ryggen. Värdet är dessutom bland de tre högsta som vår utvärderare har mätt i projekt och befintlig verksamhet.

Många deltagare har gjort klart påbörjade gymnasiekurser och fått betyg, 82 betyg var satta till och med 1/8 2011 vilket hade varit avsevärt svårare utan projektet. 60 % av betygen var på VG och MVG nivå. Och några ungdomar har sökt och fått arbete med hjälp av projektet.

I projektansökan hade projektet inget procentuellt mål, men ett mål sattes under projektiden på att 70 % skulle nå självförsörjning. Som självförsörjning menade vi att deltagaren vid slutet i projektet sökt utbildning eller arbete. 70 % är ett högt mål för målgruppen om man jämför vad liknande projekt satt tidigare. Den 1/8 2011 hade vi nått en måluppfyllelse på 54 %, men eftersom en del ungdomar fortfarande var i en utvecklingsprocess bedömde utvärderaren det som mycket sannolikt att siffran skulle stiga ju längre tiden gick. Dessutom förfinades metoderna vilket borde höja kvaliteten. Och mycket riktigt under uppgraderingen 2012 steg måluppfyllelsegraden till 75 % vilket vi i projektet är mycket nöjda med.

VAD HAR VI LÄRT OSS?

En större del än förväntat av målgruppen vill läsa gymnasiekurser och har goda förutsättningar att klara av det och de når dessutom goda resultat. Men för att de skall kunna göra det behövs andra tillvägagångssätt än de traditionella metoderna i skolan. Det är viktigt att skapa en verksamhet med både skola och praktik/arbetslivskunskap. För att kunna arbeta effektivt med ungdomarna behöver man ett arbetslag med olika kompetenser som samarbetar väldigt nära och ibland gränsöverskridande.

¹ Grundprojektiden var 2009-11-01 till och med 2011-12-31.

När projektansökan skrevs trodde man att målgruppen till stor del bestod av ungdomar som hade svårt att klara den intellektuella nivån i gymnasieskolan utifrån begåvning eller luckor ifrån grundskoletiden. Men det har visat sig med stor tydlighet att det inte är detta som är huvudorsaken till att de hoppat av, utan yttre faktorer som gjort att de lämnat skolan. Det kan till exempel vara höga inre eller yttre prestationskrav, familjeproblem, psykisk ohälsa som istället gör att de ungdomarna lämnar gymnasiet i förtid.

Man kan med ganska enkla och resurseffektiva medel hindra avhopp från skolorna. Det kan vara bara att skapa tid för att diskutera studiesituationen och ha kontakt, inkludera genom att skapa möjligheter att ta igen förlorad undervisning eller genom att skapa förståelse för olika hinder i undervisningssituationen.

Det finns också samordningsvinster när man får olika verksamheter att samarbeta. På en personlig nivå kan det innebära att en deltagare får gå kurser som gör den anställningsbar. På en organisatorisk nivå finns stordriftsfördelar även om det handlar om små grupper och individuella insatser. Då handlar det om att hitta "luft i systemet" där individer kan hitta en plats att utvecklas ifrån, exempelvis en gymnasieskola har platser över på en truckförarkurs som en deltagare kan utnyttja.

Vi har även tagit fram en verkningsfull och hållbar organisation för att ta emot och arbeta med avhoppare från gymnasiet.

En viktig del i arbetet med ungdomar som hoppat av gymnasiet är de supportfunktioner vi har haft. Från början hade vi 100 % specialpedagog, 20 % kurator och 20 % studievägledare och ingen fritidspedagog. Idag har vi en organisation som är 100 % specialpedagog, 100 % Kurator, 100 % studievägledare och 75 % fritidspedagog som supporterar ungdomarna i deras utveckling.

Ett annat område som vi utvecklat under resans gång är arbetsmarknadsdelen. Vid starten av projektet hade vi två Jobbcoacher som arbetade med praktik och arbetsliv, men eftersom deltagarna inte var speciellt intresserade av praktik lade vi om upplägget till uppgraderingen. Så under 2012 hade vi bara en Jobbcoach som ansvarade för denna del. Med denna justering blev arbetsgruppen optimerad utifrån den volym ungdomar som vi hade, och det är med denna organisation som projektet blev implementerat.

AVVIKELSER

Bolandgymnasiet var med i projektansökan, men var bara med i projektet till och med april 2010. De avslutade i förtid på grund av att det var svårt att få igång arbetet med projektet på skolan. Den primära orsaken till detta var att projektet var illa förankrat i skolans organisation och som en följd av detta blev det svårt att skapa ett delprojekt på skolan. För att kompensera bortfallet samt för att skapa grunden för ett samarbete lyftes Praktikprogrammet från Uvengymnasiet in i projektet under 2011.

Ett stort och spännande område att arbeta vidare med är den om könsfördelningen i projektet. Om man tittar på gruppen avhoppare från gymnasiet så är det 60 % killar och 40 % tjejer. I ESF-projekt riktade mot ungdomar så är det oftast fler manliga deltagare än kvinnliga.

Är det så att i ett "skolprojekt" tillåter hemmen fler flickor att gå? Eller lockas fler flickor? Eller ratar pojkar ett projekt med skolinslag? Det är många frågor som väcks av denna avvikelse.

ARBETSSÄTT

S:T OLOFSGATAN

Projektidén för arbetet med ungdomarna på S:t Olofsgatan, är kortfattat att ta in ungdomar 16-20 år gamla som inte arbetar eller går i skolan och öka deras motivation, upptäcka och fylla igen luckor, "klä på" dem så att de står rustade för arbetsmarknaden eller för studier. Från ren praktik till ren skola via kombinationer av dessa har varit de huvudsakliga aktiviteterna i projektet. Allt baseras på ett individuellt upplägg utifrån deltagarens behov och intressen som sammanställs i en individuell studie- och utvecklingsplan. Målet har varit att fler ungdomar skall nå arbetsmarknaden, antingen direkt via praktik eller via studier på gymnasium eller Komvux. Av gymnasiekurser har vi erbjudit svenska, engelska, matematik, samhällskunskap och historia generellt och i enskilda fall har det varit truckförarkurs, arabiska, spanska och inte minst ett antal kurser inom handelsprogrammet. För många deltagare var det hägrande betyg som var den största drivkraften, för några ungdomar handlade det om kompensatorisk läsning av kurserna, det vill säga att de läste för att täcka kunskapsluckor eller samla kunskap inför kommande studier. För de deltagare som påbörjat studier tidigare på någon annan skola så erbjöd vi att de fortsätta någon av ovanstående kurser hos oss. Detta förstärkte de individuella uppläggen och höjde motivationen när de slapp att börja om en påbörjad kurs.

Dessutom har vi haft ett supportteam med kurator, specialpedagog, studievägledare och fritidspedagog som arbetat med att stötta ungdomarna i deras utveckling.

Dessutom har det multikompetenta teamet som arbetat med deltagarna kunnat följa med dem när deras motivation och inriktning ändrats under projektiden.

Bemötandet från all personal till deltagarna i projektet är en viktig framgångsfaktor. Projektmedarbetarna har skapat ett bemötande där deltagarna känner sig sedda och bekräftade samt inte minst att deltagarna själva styr sin planering i samråd med personalen.

Samtalet är vårt starkaste verktyg, och det kommer igen i alla delar i projektet, från fritidspedagogen och läraren till studievägledaren och kuratorn. Detta kopplat till en finställd balans mellan krav från personalen och egen motivation, för höga krav kan knäcka eller skrämja bort ungdomarna och för lite krav och ringa motivation hos deltagaren leder till improduktivitet. Denna balans är känslig och måste ständigt iakttas av personalen, speciellt hos de elever som inte har en stark "drive" för att ta tag i problemen själva.

LINNÉGYMNASIET

Vi har även jobbat preventivt på Linnégymnasiet för att förhindra avhopp från gymnasiet, så att gruppen med ungdomar utanför gymnasiet inte ökar. Där har det varit stödsamtal, extra lektioner samt fokus på att identifiera problem och hitta lösningar att komma runt dem.

PRAKTIKPROGRAMMET

På Praktikprogrammet, som ingick i projektet under 2011, arbetade man med arbetsplatsförlagt lärande i kombination med grundskole- och gymnasiekurser. Där var det främst ungdomar som av olika anledningar inte påbörjade gymnasial utbildning på ett vanligt nationelltprogram.

Mer detaljerade beskrivningar av de olika ingående yrkenas metoder och arbetsätt finns beskrivna i den metodmanual som projektet framställt. Denna och de fullständiga utvärderingsrapporterna hittar du på: <http://www.andrachansen.info/arkiv.html>

DELTAGANDE AKTÖRER I PROJEKTET

Uvengymnasiet, Jobbcenter, Linnégymnasiet och Samlad vägledning har varit deltagande aktörer i projektet. Uvengymnasiet har varit projektägare och har haft arbetsgivaransvar för den större delen av de anställda i projektet på S:t Olofsgatan. Utöver ledningsfunktioner har också stabsfunktioner funnits där för att stödja projektet. Under hösten 2010 – 2011 var även en grupp ungdomar från Uvengymnasiet, Praktikprogrammet, med i projektet. Detta för att de är en snarlik grupp av ungdomar och vi kunde samordna utbildningsinsatser för dessa grupper. Jobbcenter har deltagit med två jobbcoacher under 2009-2011 och under 2012 en jobbcoach dessutom har projektet varit inhyrda i deras lokaler under hela projekttiden. Linnégymnasiet var vilande i projektet under våren 2010 men kom med från och med andra halvåret, främst hade den ansvar för en specialpedagog vars uppgift var att hindra avhopp men även andra lärare ingick delvis i projektet. Samlad vägledning har haft ansvar för rekryteringen utifrån att de utför det kommunala informations- och uppföljningsansvaret samt att de har haft personalansvaret för studievägledartjänsten i projektet.

I styrgruppen ingick: Björn Bylund uppdragstrateg, Kajsa Wejryd, affärsområdeschef för Gymnasieskolan, Carina Ericsson affärsområdeschef för Arbete och Sysselsättning, Lena Borgudd-Nilsson enhetsrektor för Komvux och Linnégymnasiet, Torbjörn Kättström programrektor Linnégymnasiet, Anders Gentzel t o m 2011/Cecilia Fernvall från 2012, rektorer vid Uvengymnasiet, Kikki Tiestö biträdande enhetschef Jobbcenter, Peter Gustafsson enhetschef samlad vägledning, Lars Jansson projektsamordnare och som adjungerad har projektledaren Johan Furenborn varit med.

Styrgruppen har träffats en gång per månad för att kunna arbeta med de övergripande frågorna. Personerna som suttit med i gruppen har alla haft nyckelpositioner i sina organisationer så att de kunnat styra och påverka, detta kopplat till projektresultaten och att en ekonomisk bas kunnat arbetas fram har gjort att projektet blev implementerat.

Under styrgruppen har organisationen varit enkel, de som har arbetat med deltagarna har varit organiserade i arbetslag som projektledaren har arbetat gentemot. Det har skapat en stor delaktighet för projektmedarbetarna och en lätthet att kunna testa idéer och utveckla verksamheten.

Vad gäller påverkan så har de som suttit i styrgruppen haft god insyn i arbetssätt och metoder vilket gett dem nya erfarenheter att ta hem till sina respektive organisationer. Detta har bland annat visat sig i ett ökat fokus på de ungdomar som riskerar att hoppa av gymnasieskolan.

Om man hade haft en referensgrupp med representanter från forskningsvärlden så hade projektet kanske kunnat nå ännu längre med spridning och även fått in fler influenser från den akademiska sidan. Det hade kunnat förtydliga och teoretisera en del av de erfarenheter som projektet fått.

JÄMSTÄLLDHETSINTEGRERING

Eftersom vi finns inom skolans hägn har läroplanen, skollagen och kommunens jämställdhetspolicy legat till grund för projektets jämställdhetsarbete. Jämställdhetsperspektivet har använts i undervisningen, vid vägledningssamtal och i arbetet med praktik och arbetsliv. Vi har dessutom granskat oss själva och försökt alltid ha en tanke på om vi har en negativ särbehandling.

Men det finns alltid mer att göra under jämställdhetsparaplyet, framför allt mot mer svår identifierade ojämställdhetsgrunder än exempelvis kön.

TILLGÄNGLIGHET

Projektet har bedrivits i lokaler och med utrustning som var anpassade för personer med funktionshinder. Särskild vikt har lagts på att anlitad projektpersonal har tillgång till erforderliga kunskaper om personer med funktionshinder. Projektets samverkansaktörer har haft goda kunskaper om dessa grupper och det har varit med som en resurs under projektiden. Andra chansen har utvecklat arbetsätt och erbjudit alternativ som möjliggör ett fullföljande av skolgången för ungdomar som idag inte klarar det på grund av sina funktionshinder. Här har vi använt den kontinuerliga dialogen med deltagarna som en väg att finna hinder till tillgänglighet.

Det faktum att det blev fler kvinnor än män som deltog i projektet kan ha sin rot i tillgänglighet eller i alla fall vad man erbjuder elever som är på väg att hoppa av. Om så är fallet blir tillgänglighet och jämställdhet viktiga parametrar i frågan. Men detta eventuella yttre hinder är en spekulering och inte belagt på något sätt.

REGIONALA PRIORITERINGAR

Inga regionala prioriteringar har gjorts i projektet.

SPRIDNING OCH PÅVERKAN

VILKA HAR VI RIKTAT OSS TILL?

Projektet har haft en stor träffyta inom spridning och påverkan, från interna till internationella kontakter och från utförare till beslutsfattare som arbetat med grupper liknande vår målgrupp.

Internationellt har vi träffat andra projekt eller människor som arbetat med ungdomar som ibland haft liknat de vi haft på Andra chansen. Vi har haft ett flertal besök både från Spanien och från Estland där de studerat våra arbets sätt. Dessutom har vi varit bjudna till Spanien för att träffa politiker och tjänstemän för att på så sätt sprida våra metoder och resultat. Vi träffade andra projekt från hela Europa under det transnationella partnersöket våren 2011 i Warszawa. Där hade vi möjlighet att sprida och ventilera våra metoder och arbets sätt till ett antal europeiska projekt.

Nationellt har vi spridit information om metoder och resultat via två egenhållna spridningskonferenser samt mässor, konferenser och andra möten. Nationellt hade vi dels den första slutkonferensen under 2011 och även en andra för uppgraderingen 2012 som våra större spridningsinsatser. Dessutom var vi med hösten 2012 på spridningskonferensen i Göteborg, en samlad insats för spridning och påverkan för ESF-projekt. Men vi har även haft många mindre insatser med studiebesök från bland ett flertal olika kommuner från både nära och fjärran. Internt i vår organisation har spridningsarbetet intensifierats under uppgraderingen 2012, och vi har nått en bra bit in i organisationen inom Uppsala kommun. Detta arbete kommer att fortsätta fördjupas efter projekt tiden.

KAN PROJEKTETS ERFARENHETER OMSÄTTAS I ANNAN VERKSAMHET?

Hela projektet har nu implementerats i Uppsala, och de borde kunna göras i andra kommuner i Sverige. Att skapa möjligheter för att ha flexibla lösningar som ett alternativ till de ordinarie undervisningsmetoderna är en förutsättning för att Sverige skall kunna nå de mål om minskade skolavhopp som man på gemensam Eu-nivå satt upp i Eu 2020.

EXTERN UTVÄRDERING

Utvärderingen har bedömt projektets resultat i förhållande till uppsatta mål samt hur metoder och aktiviteter som genomförts i projektet bidragit till resultatet. Den har varit både kvalitativ och kvantitativ och speglat deltagarnas upplevelser och perspektiv på projektet och uppnådda resultat såväl som projektdeltagarnas syn på densamma. Utvärderingen har även innehållit intressenternas (deltagare i styrgruppen och referensgrupper) syn på projektet. Utvärderingen har dessutom utförts med lite olika verktyg under dels den första projekt tiden 2009-2011 och under uppgraderingen 2012. Under den första utvärderingen var fokuset mer kvantitativt och under den andra delen var det mer inriktat på djupintervjuer och fokusgrupper. Utvärderingarna gjordes av Isis Kvalitetsinstitut AB under grundprojekt tiden 2009-2011 och av AQUILA SPAS CONSULTING. Här efter kommer två längre citat som sammanfattar de olika utvärderingarna av projektet.

AQUILA SPA SOM UTVÄRDERADE UPPGRADERINGEN UNDER 2012

SKRIVER I SIN ANALYS:

”Ur deltagarnas perspektiv har projektet varit mycket viktigt för deras egenutveckling och för att kunna hitta tillbaka till studier, arbete och praktik. Det synliggörs i deltagarnas uppfattning av projektet. Deltagare har genom projektet provat aktiviteter som de innan de gick in i projektet inte hade tänkt att de skulle klara av.

Arbetet från start till mål för deltagarna har präglats av stort engagemang både från eleverna och från personalen. Eftersom deltagarnas erfarenheter har tagits tillvara tillsammans med utgångspunkt i de mål, som finns i ansökan, har det skett en kontinuerlig utveckling projekt, personal och elever.

Det finns en lyhördhet inför de åsikter och tankar som deltagarna har och eleverna har därför upplevt att de varit synliga i projektet. Den positiva bild som ges av projektet ur ett elevperspektiv stämmer väl överens med de mål som finns i ansökan. Personalen har varit ett viktigt stöd för eleverna. Personalen har lagt ner stor möda på att få till ett lyckat projekt som har målgruppen och deltagarnas problematik i fokus, vilket har möjliggjort utveckling och lärande hos eleverna. Projektet visar att det är viktigt att ta till sig de tankar som deltagarna har i projektet.

Personaltätheten har bidragit till att eleverna har känt sig sedda och att de fått ny kunskap som ökat deras självförtroende och tillit. Det bemötande som eleverna fått från personalen har gjort att de växt som människor och några av dem har vågat prova på nya saker som de ej kunnat tänka sig innan projektet. I och med mötet med varje individs förutsättningar och behov har projektet i ett pedagogiskt perspektiv och för eleverna präglats av mycket god tillgänglighet. Arbetet kring eleverna i arbetslag tycks också vara en av nycklarna till ett framgångsrikt arbete ur ett elevperspektiv.

En annan faktor som spelar in är att lokalerna har varit tillgängliga och skapat ett bra rum för lärande. Det är att beakta att en flytt till andra lokaler kräver en hel del förberedelser, speciellt om dessa elever bereds plats i en ordinarie gymnasieskola med ett högt elevantal i varje klass. Det tycks att de låga elevantalet i gruppen tillsammans med att olika kompetenser samverkar kring varje elev är faktorer som skapar förutsättningar för ett framgångsrikt arbete hos varje elev samt i verksamheten. Den flexibilitet som funnits i projektet har även skapat ett bra möte med varje individs sätt att lära, vilket skapar en bra plattform när eleverna ska lyckas i studier och arbete på egen hand. Mentorer har funnits som stöd, vilket fångar upp problematik i ett tidigt skede och åtgärder kan sättas in. I den presenterade modellen som finns i separat bilaga bör förankring ske på politisk nivå för att sedan sippra ner i organisationen och skapa en hållbar verksamhet som permanentas i den tidigare organisationen. Måluppfyllelse och genomströmningen har varit god i projektet.

I och med att projektet har varit väl målbeskrivet och inramat har beslutsvägarna varit korta. Uppföljningen har skett kontinuerligt vilket torde skapa en verksamhet där individerna

utvecklas och fångas upp på ett bra sätt. Alla har vetat var man kan vända sig när man skall lösa eventuella problem. De rutiner som skapats i projektet och i den modell som presenterats kan även skapa en mer hållbar organisation. Kompetensen i personalgruppen beskrivs som hög, vilket också kan skapa utveckling när dessa "multikompetenser" möts ur ett individualiserat elevperspektiv.

Projektet skulle vara en verkstad för att utveckla miljöer för lärande, vilket har skett under projektet. I och med att flera olika kompetenser har mötts kring ungdomarnas uttalade behov har det skapats ett lärande hos deltagarna. Miljön i sig har varit lärande både fysiskt och pedagogiskt genom de metoder som använts för att möta ungdomarnas behov. Det är viktigt att ta lärdom av dessa nycklar för framtida arbete med ungdomar som riskerar att hamna i utanförskap. Samarbetet och samverkan har stärkts och det arbetet behöver fortsätta för att det finns mer kvar att göra. Frågor som hur en integration och permanentande av verksamheten ska ske bör behandlas på politisk nivå. Möten kring denna fråga bör fortsätta och erfarenhetsutbyte ske. Ett förslag kan vara att skapa "en organisation i organisationen" för att möta denna målgrupps behov kan skapas. Denna kan ta lärdom av de framgångsfaktorer och utvecklingsområden som blir synliga i projektet Andra Chansen. I det arbetet ska fokus på individanpassning av arbete med studier, arbete och praktik vara av högsta prioritet. Spridning och möten med liknande verksamheter är viktigt att fortsätta med t.ex. den nationella referensgruppen. En annan viktig del är att inte tappa det individfokus som projektet skapat. För att utveckling skall ske bör uppföljning och utvärdering ske för att se om arbetet håller fokus på målen som är uppsatta."

I UTVÄRDERINGEN FRÅN 2009-2011 SKRIVER ISIS KVALITETSINSTITUT EN FORSKNINGSRAPPORT:

UNGDOMARS ANDRA CHANS

- en syntes av empiri, nya metoder och generella lärdomar.

Undersökningens huvudresultat

Under våren 2011 mättes Andra chansens processkvalitet. Resultaten rapporterades i rapporten "Uppföljning och utvärdering av processkvalitet", 2011-05-02. Rapporten byggde på den undersökning som gjordes under våren 2011. Med tanke på att endast en mätning har kunnat göras, med hänsyn till den begränsade utvärderingsbudgeten, är resultatens tillförlitlighet osäkra. Det skulle behöva göras 3 mätningar för att kunna säkerställa att resultaten är hållbara och stabila över tiden.

Givet denna omständighet visade resultaten att Andra chansen hade uppnått ett totalt kvalitetsindex (TKI) på 3,36, där högsta möjliga värde är 4,00. Resultatet är ett av de högsta som

uppmätts. TKI-värdet är, som sagt, ett sammanvägt mått på processkvaliten, där kvalitetsstrukturen i Andra chansen bestod av 32 olika egenskaper. Det uppmätta TKI-värdet betyder att närmare 80 procent av deltagarna var mycket nöjda eller nöjda. Merparten var mycket nöjda. Projektet hade ingen svag sida bland de 32 uppmätta kvalitetsfaktorerna (NKI < 3.00).

Innebörden av uppnådda resultat är att deltagarnas självförtroende, motivation, trygghet, framtidstro och nya kunskaper hade ökat högst väsentligt. Känslan av sammanhang hade förstärkts (KASAM). Det betyder att deltagarnas meningsfullhet, begriplighet och handlingskraft i hög grad hade förbättrats. Detta är avgörande förutsättningar för att deltagarna ska kunna lyckas med fortsatta studier och/eller etablera sig på arbetsmarknaden.

Resultaten från undersökningen visar bl.a. att:

- ✓ 96 procent av deltagarna känner sig trygga i Andra chansen
- ✓ 98 procent anser att man får den arbetsro man vill ha genom Andra chansen
- ✓ 66 procent anser att självförtroendet har ökat genom Andra chansen
- ✓ 84 procent anser att motivationen har ökat genom Andra chansen
- ✓ 84 procent har fått en större tro på framtiden genom Andra chansen
- ✓ 72 procent har fått ett ökat intresse för fortsatta studier genom Andra chansen
- ✓ 64 procent anser att chanserna att få ett arbete har ökat genom Andra chansen
- ✓ 84 procent anser att vardagen har blivit bättre genom Andra chansen
- ✓ 52 procent är mycket nöjda och 39 procent är nöjda med den hjälp och de chanser man har fått genom Andra chansen att komma vidare

Deltagarnas självreflektioner

I undersökningen fanns det möjligheter för deltagarna att redovisa sina synpunkter och reflektioner kring 3 teman: Vad är bra med Andra chansen, Vad är mindre bra och Vad borde förbättras? I deltagarnas egna kommentarer framkom bland annat:

- Ett individuellt schema och lärare som har koll på våra arbetsförmågor och även det vi har svårt för.
- Stöttande människor som hjälper oss att utveckla det vi är intresserade av.
- En avslappnad miljö som jag trivs med.
- Att lärarna anpassar sig efter ens behov och att de får en att känna sig som hemma.
- Att man får arbeta på sitt eget sätt.
- Att få ta eget ansvar och slippa känna sig stressad och pressad.
- Att man blir hörd och sedd. Man får mycket hjälp och stöd. Bra stämning mellan lärare och elever. Man får hjälp att komma upp på fötterna igen.
- Lärarna engagerar sig i varje elev. De är sociala och glada mot alla. De är som en extrafamilj. De går i takt med mina egna studier. De ökar och stärker mitt självförtroende. Utan Andra chansen hade jag aldrig haft en framtid!!!

EGEN UTVÄRDERING

Projektets resultat har följts upp under projekttiden internt av projektets egen personal. Det grundläggande har varit ett fokus som legat på deltagarnas personliga utveckling. Man har haft ett brett perspektiv på kunskapsutvecklingen på individnivå såväl som på organisatorisk nivå. En gång i månaden har personalen haft en klasskonferens där man utvärderat deltagarnas utveckling och planerat nästa steg. Därför har det varit en konstant utvärdering, men det har också varit en mer över gripande där man haft årliga återkommande utvärderingar av skolåret. Detta för att kunna ändra arbetssätt och större systemfel.

KOMMENTARER OCH TIPS

Projektet har visat att dagens avhoppare från gymnasiet i Uppsala har haft ett behov av skola som de kunnat få tillfredställt med de metoder som Andra chansen använt. Många av de tidigare genomförda ESF-projekten riktade mot unga har inte haft gymnasiestudier som verktyg utan varit mer riktade mot praktik. Därför har skolområdet varit jungfruligt, och där många framtida projekt kan utforska och utveckla nya metoder och arbetssätt.

En grupp som vi kommer att fortsätta arbeta med utveckling av metoder emot är de så kallade hemmasittarna, en grupp ungdomar som av olika anledningar inte kan ta sig till våra lokaler.

Att könsfördelningen inte blev som det var tänkt, är ett område som är intressant att titta närmare på i kommande projekt.

För mera information besök gärna: <http://www.andrachansen.info>

KONTAKTPERSONER

Johan Furenborn

Tfn: 018-727 20 21

johan.furenborn@ uppsala.se

Lars Jansson

Tfn: 018-727 14 72

lars.v.jansson@ uppsala